

ΤΟ ΤΕΤΡΑΠΟΔΟΝ...

[ΗΘΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΕΛΙΣ]

Η καυμένη ή κυρά Γαρουφαλιά ή Γιακουμάκινα, ή γυναίκα του περιβολάρη, πάει ναύρη τὸν μπελά της μ' αὐτὸ τὸ γαϊδούρι τὸ πεισματάρικο.

Ποῦ τὸ πέτυχε τὸ ἀφιλότιμο ! Πρίν, σὰν εἶχε τὸ μουλάρι, τὰ πήγαινε μιὰ χαρά, ὅς ἦταν καὶ γέρικο· τοῦλεγε κάθε πρωί :—« Ἐλα, σήκω ἐπάνω· εἴμαστε γιὰ τὴ χώρα. » Κι' ἐκεῖνο ἐσηκώνετο μὲ προθυμία. Τὸ φόρτωνε τότε μὲ λαχανικά, πηδοῦσε κι' αὐτὴ ἐπάνω στὸ σαμάρι, ἀνάμεσα στὰ κοφίνια, καὶ τὸ καυμένο τὸ ζῶ' χαμήλωνε τ' αὐτιά του καὶ τραβοῦσε ἴσια τὸ δρόμο σὰν φιλόσοφος· τόσον ἀπαλὰ καὶ ἤσυχα, ποῦ ἡ περιβολαριά ἔπαιρνε καὶ κανένα ὕπνο ὡς ποῦ νὰ φθάσουν στὴ χώρα.

Μὰ ἀπὸ τότες ποῦ πούλησαν τὸ κακόμοιρο τὸ μουλάρι κι' ἀγόρασαν αὐτὸν τὸν γρουσουζή τὸν γαῖδαρό, θὲ νὰ μαρτυρήσῃ κάθε πρωί μὲ τὴν ἀναποδιά του. Πότε κλωτσάει, ἔτσι στὰ καλά καθούμενα, καὶ πέφτουν τὰ λαχανικά χάμου μὲ τὸ τίναγμα· πότε στέκεται στὸ δρόμο· πότε τραβάει κατὰ τὰ χωράφια· πότε παίρνει τὰ μονοπάτια, ὅ,τι τοῦ καπνίσει ! Τοῦ χάκου τὸν χτυπάει μὲ τὴ βίτζα γερά στὰ καπούλια. Ὁ γαῖδαρος, σὰν γαῖδαρος δά, δὲν τὸν νοιάζει τέσσερα· οὔτε ἀπὸ φωνὲς χαμπαρίζει οὔτε ἀπὸ ξύλο.

Μόνον σὰν μυρισθῇ χαμμιὰ γαϊδάρια μπροστά του, νὰ τραβάη κι' αὐτὴ κατὰ τὴ χώρα μὲ τὸν γαῖδουρολάτη της, σηκώνει ὁ ξεσταίπωτος τ' αὐτιά του, βγάζει κάτι ἐρωτικά, νὰ ποῦμε, γκαρίσματα καὶ τρέχει σὰν δαιμονισμένος ἐξοπίσω της, ὁ ἀχρεῖος ! Κι' ἡ Γαρουφαλιά ἡ καυμένη, νὰ ξεροκοκκινίζῃ ὁλοένα καὶ νὰ

χαμηλώνη τὰ μάτια της ἀπὸ ἄντροπὴ μὲ τ' ἀδιάντροπα αὐτὰ φερσίματα...

Μπά! κακὸ χρόνον νά'χῃ! Καὶ δὲν φθάνει αὐτό· μὰ καὶ ποῦ ἄργει νὰ πάῃ στὴ γῶρα γιὰ νὰ πουλήσῃ τὰ λαχανικά τῆς ἡμέρας καὶ νὰ γυρίσῃ γρήγορα στὸ χωριό. Τώρα τελευταῖα μάλιστα, κάμποσα πρωῒνά, τυχαίνει νὰ συναπαντιέται τὴν ἰδίαν σχεδὸν ὥρα, μ' ἓνα ξανθὸ καὶ δυναμωμένο παληκάρι ἀπὸ τὸ γειτονικὸ χωριό, ποῦ ξεκινάει καὶ αὐτὸ κάθε πρωῒ καθάλα στὴ γαϊδάρα του. Ἄμα τὴν ἔβλεπεν ὁ γαῖδαρος, ἀπὸ καὶ ποῦ ἄργοπατοῦσε σὰν νυστασμένος, ξεπετιώταν μονομιᾶς καὶ τὴν ἔπαιρνε ἀπὸ πίσω σὰν παλαβός. Ὁ γαϊδουρολάτης τότε ἄρχιζε κᾶτι κρυφὰ γέλια καὶ κᾶτι πονηρὰ μισόλογα καὶ κᾶτι ματιές ἀλλοιώτικες, ποῦ ἡ δόλια ἡ Γαρουφαλιά, κόκκινη σὰν παπαροῦνα, χαμηλώνει τὰ μάτια κ' ἔκανε πῶς κυττάζει ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά. Ἔως ἓνα διάστημα, ὅσο ἡ γαϊδάρα πήγαινε τὸ δημῶσιον δρόμο, τραβοῦσε κι' ὁ γαῖδαρος ὁ δικός της ἀπὸ κοντά!

Ὅταν ὅμως ἔφθανε παρὰ κάτω, στὸ μονοπάτι, ποῦ ἐκεῖνος ἤθελε νὰ στρίψῃ γιὰ τ' ἀμπέλι του, ὁ γαῖδαρος τῆς Γαρουφαλιάς ἐννοοῦσε, κιὰ καὶ σώνει, μωρὲ μάτια μου, νὰ τρέξῃ κι' αὐτὸς σὰν Ἐρωτόκριτος ἀπὸ πίσω.

— «Μπά! ποῦ νὰ σοῦρθῃ ξαφνικὸ, Θέ μου συχώρεσέ με!» ἐφώναζεν ἡ φτωγὴ ἡ περιβολοκαριά. Καὶ κατέβαινε κάτω γιὰ νὰ τὸν σύρῃ ἀπὸ τὸ χαλινάρι καὶ τοῦδινε στὰ πλευρὰ μὲ τὸ ραβδὶ κ' ἐβαστανίζετο ὥς νὰ τὸν φέρῃ πάλι στὸν ἴσιον δρόμον... Μ' αὐτὰ καὶ τέτοια μακτῦρια, καταντοῦσε μεσημέρι νὰ γυρίσῃ στὸ χωριό, ποῦ δὲν εἶχε οὔτε καιρὸ οὔτε ὀρεξί νὰ κυττάξῃ καὶ τῆς ἄλλες δουλειές.

— Ἄ! νὰ σοῦ πῶ, Γιακουμῆ! τοῦλεγε συχνά· δὲν ματαπαίνω στὴ γῶρα μ' αὐτὸ τὸ γαϊδοῦρι.

— Ἀπομονή, Γαρουφαλιά, κι' ὅλα θάρθουν βολικά.

— Δὲ φτάνει ποῦ μὲ παιδεύει καὶ μοῦ βγάζει τὴ πίστι καὶ μὲ βασανίζει, δὲ φτάνει ποῦ ἀργῶ νὰ πάω στὴ γῶρα καὶ νὰ ματαγυρίσω στὴ δουλειά μου, μὰ ντρέπομαι καὶ τοὺς διαβάτες μ' αὐτὴ τὴν ἱστορίαν κάθε πρωῒ. Καὶ δὲν τῶ'χω σκοπὸ νὰ μοῦ ξεθάλουν τ' ὄνομά μου ἀδίκῃ τῶν ἀδίκων, κατάλαβες; Ποῦ ξέρει ὁ ἄλλος πῶς ὁ ξεμυαλισμένος ὁ γαῖδαρος ὁ δικός μου παίρνει

ἔξοπίσω τὴ γαϊδάρα τοῦ χωριανοῦ; Μπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ κι' ἄλλοιῶς!

— Δὲ βαρυνέσαι, βρὲ Γαρουφαλιά ...

— "Ὁχι! δὲ βαρυνέμαι καθόλου. Μὲ πιάνουν τὰ δαιμόνια νὰ τὸν ἀκούω νὰ χαχανίζει καὶ νὰ τὸν βλέπω νὰ μοῦ ρίχνῃ γλυκειὰς ματιὰς ... Τί μ' ἐπῆρε, αἱ; ...

— Σοῦ ρίχνει γλυκειὰς ματιὰς; ... Μπᾶ τὸν μασκαρᾶ! ... Ξεῦ-
ρεις ὅμως τί σκέπτομαι, μπρὲ Γαρουφαλιά;

— Καλλιτέρα νὰ σκεφθῆς, λέω γώ, νὰ ξεκάνῃς τὸ γαϊδοῦρι καὶ ν' ἀγοράσωμε κᾶνα μουλάρι, σὰν καὶ προτιτέρα ...

— "Ὁχι, αὐτὸ δὲν εἶνε εὐκολο τώρα, πρὶν ἔλθῃ τὸ πανηγῦρι τοῦ "Αθ-
Γηωργίου.

— Ἀμὲ τί λοιπόν;

— Νά, τί νὰ κάνῃς, βρὲ γυναῖκα. Εἶπες πῶς αὐτὸς ὁ χωριανὸς σὲ γλυκοκυττάζει ...

— Ναί, καὶ χαμμιὰ ὥρα μοῦρχει-
ται νὰ τὸν ἀρχίσω στὸ ξύλο!...

— "Ὁχι, αὐτό! νὰ τοῦ σκαρώσῃς, λέω γώ, μιὰν ἄλλη δουλειά. "Αμα φτάνῃ στὸ μονοπάτι, ποῦ στρήθει καὶ πάει αὐτὸς στ' ἀμπέλι του, νὰ τοῦ λὲς ἔτσι γελαστὰ καὶ γλυκὰ: «Δὲ μοῦ κάνεις λίγη συντροφιά ὡς τὴ γῶρα; λίγος δρόμος εἶνε ἀκόμα ἔχεις πάντα καιρὸ νὰ γυρίσῃς στὸ χωράφι.» Καὶ αὐτὸς βέβαια, ὅπως ἔχεις καὶ ἑμμορφα μάτια κι' ἀφράτα μάγουλα, δὲν θὰ σοῦ ἀρνηθῇ. "Ετσι ὁ γαϊδάρὸς μας θὰ ἀκολουθήσῃ γοργὰ ἀπὸ πίσω τὴ δική του τὴ γαϊδάρα. Θὰ φτάνῃς στὴ γῶρα ἐνωρίς· θὰ που-
λᾷς τὰ λαχανικὰ στὸ μανάβη καὶ θὰ γυρίσῃς ἐδῶ πρὶν ψηλώσῃ ὁ ἥλιος. Αἱ; τί λὲς τώρα; δὲν εἶνε ὥραϊο αὐτὸ τὸ σχέδιο;

Τί νὰ πῇ κι' ἡ καυμένη ἡ Γαρουφαλιά; ἄντρας της ἦτανε κι' ἔπρεπε νὰ ἀκούσῃ τὴ συμβουλὴ του. Μποροῦσε νὰ τοῦ χα-
λάσῃ τὸ γατῆρι; "Επειτα λέει κ' ἡ παροιμία: «"Ὅσα ξέρεי ἓνας παλαβὸς ἄνδρας, δὲν τὰ ξέρουν δέκα γνωστικὲς γυναῖκες.»

— Κύτταξε καλὰ μόνο νὰ μὴ τὸ παραξηλώσῃς μὲ δαῦτον, ἀκούς; γιὰτὶ ἐγώ ... ᾶ α α ! ὅλα κι' ὅλα ... νάχουμε καὶ τὸ νοῦ μας ...

— Μπᾶ σὲ καλὸ σου, Γιακουμῆ! Φτύς' τὸν κόρφο σου, χρι-
στιανέ μου!...

Καί ἔχαμε τρεῖς φορές τὸ σταυρό της γιὰ νὰ διώξῃ κάθε πονηρὸ συλλογισμό ...

*
* *

Καὶ ἀλήθεια· ἡ σοφὴ συμβουλὴ τοῦ Γιακουμῆ ἔκαμεν ἀπὸ τὴν ἄλλην ἡμέρα ἀμέσως τὸ θαῦμα της ! Ἡ Γαρουφαλιά τὰ πήγαινε μιὰ χαρά ! Οὔτε παράπονα πιά, οὔτε ξυλιές στὸ γαῖδουρι, οὔτε τίποτε. Ξεκινούσε πρωτὶ, τὴ τακτικὴ ὥρα, πήγαινε στὴ χώρα, πουλοῦσε τὰ λαχανικά της κι' ἐγύριζε στὸ χωριὸ ἄνωρίς - ἄνωρίς γελαστή, χαρούμενη, ροδοκόκκινη, εὐτυχισμένη !...

Ἐνα βραδυνὸ ὅμως ὁ Γιακουμῆς ἦτανε πολὺ συλλογισμένος. Τοῦρχότανε νὰ κρεπάρῃ. Ἡ Γαρουφαλιά εἶχε φύγῃ ἀπ' τὸ πρωτὶ καὶ ἕως ἐκείνη τὴν ὥρα δὲν εἶχε φανῇ. Αὐτὸ ποτὲ δὲν συνέβη· τί νᾶγινε τάχα ; Ἐνύκτωσε· ἦλθαν δέκα, ἦλθαν μεσάνυχτα· ἀλλ' ἡ Γιακουμάκινα ποῦ νᾶρθῇ ἀκόμα ! ὦ, δυστυχία ! Κάποια συφορά, βέβαια, θὰ τῆς ἔτυχε !

Ποῦ νὰ ἡσυχάσῃ ὁ φουκαρᾶς ! Πῶς νὰ κλείσῃ μάτι ! Σηκώνεται, ντύνεται καὶ παίρνει τὸ δρόμο, νύχτα μεσάνυχτα, γιὰ τὴ χώρα. Καὶ μήπως ἦταν λίγο τὸ διάστημα ; δεκαπέντε σωστά χιλιόμετρα ! Ἀλλὰ τί νὰ κάνῃ, ὅταν ἀγαπᾷ κανεὶς τὴ γυναῖκα του ;

Κατὰ τὰ χαράμματα φθάνει στὴ χώρα. Πάει στὸ μανάβικο τοῦ Ἀκριβοῦ, ποῦ ἡ Γαρουφαλιά ξεπέζεψε κάθε πρωτὶ :

— Βρὲ ἀδελφὲ κύρ Πανάγο, μπᾶς κι' εἶδες τὴ γυναῖκα μου ; τὴν ἔχασα ἀπ' τὰ ψῆς τὸ βράδυ.

— Μπρὲ μίλα καλὰ ! Πῶς αὐτὸ τὸ ξαφνικὸ ;

— Μὴ δα ξέρω κι' ἐγὼ ποιὸς διάολος τὴν πήρε ;

— Γιὰ κύττα ὁῶ κοντὰ στὸ σταῦλο τοῦ Μανώλη. Σὰν νὰ τὴν εἶδα χθὲς τ' ἀπόγεμα νὰ δένῃ σὲ μιὰ κώχη τὸ γαῖδουρι. Ὁ Γιακουμάκης ξεκινᾷ γιὰ τὸ σταῦλο τοῦ Μανώλη. Βλέπει μέσα τὸ γαῖδαρο μὲ τ' αὐτιά τεντωμένα δίπλα σὲ μιὰ φοράδα.

— Ἄ ! τὸν μασκαρᾷ ! Χωρὶς ἄλλο αὐτὸς ὁ τσαναμπέτης θὰ τὰ φταίῃ ὅλα.

Ἀφοῦ ἤρε τὸ γαῖδαρό του ὁ Γιακουμῆς, ἄρχισε νὰ ψάχνῃ καὶ γιὰ τὴ γυναῖκα του.

— Βρέ ἀδελφέ, Μανώλη, μπᾶς καὶ ξέρεις ποῦ βρίσκεται ἡ Γαρουφαλιά μου;

— Μά ... μοῦ φαίνεται ... σὰν νὰ τὴν εἶδα ... δηλαδή δὲ ξέρω καὶ καλά, μὰ γιὰ ψάξε πάρα κεῖ ... κατὰ τὸ νταμάρι ...

Τρέχει λαχανιασμένος ὁ κακομοίρης ἴσια 'κεῖ. Κυττάζει καὶ τί νὰ ἰδῇ! Τὴ γυναῖκα του ποῦ καθόντανε σ' ἓνα πεῦκο ἀπὸ κάτω καὶ γλυκομιλοῦσε μ' ἓνα ξανθὸ καὶ καλοκαμωμένο παληκάρι ...

— Μωρὴ σκύλα! Τί ἔγινες; τῆς φωνάζει ἄγρια ἀπὸ μακριά.

Ἡ Γαρουφαλιά τρόμαξε καὶ τᾶχασε γιὰ μιὰ στιγμή· ἀφίνει τὴ κουβέντα ποῦ εἶχε μὲ τὸ νέο καὶ τρέχει στὸν ἄνδρα τῆς.

— Τί ἔγινες, βρέ χριστιανή; Πῶς ἄργησες ἓνα μερόνυχτο νὰ γυρίσης σπίτι, καὶ μ' ἄφισες μὲ τὴ τρομάρα, αἱ; λέγε.

Ἐκείνη χαμήλωσε τὰ μάτια καὶ αἶτι πῆγε νὰ ξερομασήσῃ.

— Μήπως σοῦ σκάρωσε πάλι καμμιὰ ἱστορία ὁ γάϊδαρος;

— "Οὐ! ... ναί ... καλὰ λές ... Αὐτὸς φταίει ...

— Τί, δὲν ἤθελε νὰ γυρίσῃ πίσω;

— Δὲν ἤθελε· τρεῖς φορές τὸν ἔξεψα, μ' αὐτὸς δὲν τὸ κουνοῦσε ...

— Μπᾶ τὸν ἀφιλότιμο!

— Βέβαια. Ἦτανε, ξέρεις, μιὰ φοράδα κεῖ κοντὰ καὶ ...

— Ποιανοῦ ἦτανε ἡ φοράδα;

— Νά, τοῦ κύρ Σταυρῇ ἀπ' ἐδῶ ...

— ᾗ! κατάλαβα· εἶνε κεῖνος ποῦ λέγαμε γιὰ νὰ σὲ συντροφεύῃ ὡς τὴ γῶρα. Καλὸς νέος φαίνεται· φρόνιμος ...

— Πολὺ καλὸς μάλιστα ...

— Μὰ καλὰ, γιατί δὲν τὸν παρακαλοῦσες νὰ γυρίσετε μαζί στὸ χωριό;

— Δὲν ἤθελε· ντρεπόταν μὴ μᾶς παρεξηγήσῃ κανέννας ποῦ θὰ μᾶς ἔβλεπε μαζί.

— Καλὰ, δὲν ἐγύρευες κανένα ἄλλο ζῶ' νὰ καθαλικέψῃς;

— Γύρεψα, μὰ δὲν ἤῤῥα.

— Δὲν ἐρχόσουν μὲ τὸ σιδηρόδρομο;

— Τί ἔκανε, λέει; νὰ δώσω μιὰ δραχμὴ! Σᾶμπως τὰ βρίσκουμε στὸ δρόμο τὰ λεφτά;

— Ἀμ' πῶς ἔφαγες ψῆς τὸ βράδυ; Δὲν ξώδεψες;

— 'Απὸ 'δῶ τοῦ λόγου του, ὁ κύρ Σταυρῆς, μ' ἐφίλειψε ...
 — Χμ! αὐτό ... πολὺ καλὰ. Καὶ τώρα τί γυρεύει;
 — Νά!... γυρεύει ... νὰ μοῦ δείξη, λέει, τὸ νταμάρι ...
 — Τὸ κακὸ σου τὸ ψυχρό! ἐσένανε κι' αὐτούνουνε τοῦ μα-
 σκαρᾶ!...

— Γιὰ νὰ σοῦ πῶ! μὴ θυμῶνῃς! Ὁ Σταυρῆς εἶνε ὅπως πρέπει
 νέος ... δὲν εἶνε ἀπὸ 'κεινοὺς ποῦ ...

— Καλὸ· θὰ λογαριαστοῦμε σὰν
 γυρίσουμε στὸ χωριό ...

— Μὰ ἂν εἶνε ἔτσι καὶ φοβερίζεις,
 τότε νὰ λογαριαστοῦμε ἀπὸ τώρα.

— Δηλαδή; τί πάει νὰ πῇ αὐτό;

— Πάει νὰ πῇ πῶς ἂν σοῦ κακο-
 φαίνεται, μαθές, νὰ μὴ ματαγυρίσω
 σπίτι ...

— Τί ἔκανε, λέει; νὰ κάτσης
 ἐδῶ; Καὶ τὰ περιβόλι ποῦ θέλει πό-
 τισμα; Μπᾶ π' ἀνάθεμά σε, γάτ-
 δαρε, σὲ τί μπελλάδες μὲ βάζεις ...
 Πότε νάρθῃ τὸ πανηγῦρι τοῦ Ἀπρι-
 λιοῦ νὰ τὸ ξεκάνω νὰ πάῃ στὴν
 ὁργὴ τοῦ Θεοῦ!

— Ἀφῆσέ τα τώρα αὐτά. Δὲν ἔχω ὄρεξι γιὰ γκρίνιες. Λέγε
 καθαρὰ καὶ ξάστερα: θές νάρθω σπίτι ἢ νὰ μείνω 'δῶ ...

— Ἐλα, ἄς εἶνε ... Ἀἴντε νὰ 'δῇς τὸ νταμάρι καὶ κάνε γρή-
 γορα ... καὶ τὰ μάτια σου τέσσαρα, καυμένη, γιατί ... ξέρεις ...
 ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀπὸ 'κεινοὺς ποῦ ... Ἄ! ποῦ σοῦ τὸ λέω!

*
* *

Καὶ χαμηλώσας τὸν κοῦκὸ του ὁ φουκαρᾶς ὁ Γιακουμάκης
 ἐτράβηξε 'πίσω νὰ φύγῃ, ἐνῶ ἡ Γαρουφαλιά ἔτρεξε πεταχτὴ -
 πεταχτὴ νὰ 'δῇ τὸ νταμάρι ...

(Μίμησις)

ΚΩΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

Εἰς προγὰστορα ἱεροκλήρυκα

ΩΡΑΙΑ τὰ λές· μᾶς φέρνει δάκρυα ἡ δουλία σου
 περὶ νηοτείας, προσευχῆς κ' ἐγκαρτερήσεως.
 Μὰ τί τὰ θές — pardons καὶ μετὰ συγχωρήσεως —
 μᾶς βάζει εἰς πειρασμὸν λιγάκι ἢ κοιλία σου!

ΕΩΣΦΟΡΟΣ